

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1932 kl. 1 e. m.

*Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5,
i anledning av väckt motion angående lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning.*

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 408, har herr *Andersson* i Dunker m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om allsidig utredning rörande lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning samt om möjligheterna till åtgärder för dess förbättrande. Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Den fråga, som behandlas i förevarande motion, är givetvis av betydelse och kräver därför beaktande. De svåra ekonomiska förhållanden, som nu trycka jordbruksnäringen, sträcka naturligtvis sina verkningar jämväl till i jordbrukarnas tjänst anställda arbetare. Möjligheterna till en i övrigt såsom önskvärd funnen förbättrad ekonomisk ställning för lantarbetarna har under nuvarande krisläge försvårats, och, därest icke läget skulle förbättras, bliva svårigheterna än större. Arbetslösheten börjar sprida sig till de jordbrukande arbetarna, starkare i den mån jordägarna finna det nödvändigt att rationalisera jordbruksdriften, exempelvis genom att ersätta den mänskliga arbetskraften med maskinell och genom att i ökad utsträckning lägga den öppna jorden till betesvall. Ett uppmärksammande av lantarbetarnas existens- och utkomstmöjligheter är därför av förhållandena betingat. Emellertid sammanhänga dessa frågor på det närmaste med jordbruksnäringens ekonomiska ställning. Så har också riksdagen betraktat denna fråga, då den år 1928 tog ställning till de motioner, i vilka krävdes åtgärder för förbättring av lantarbetarnas ställning. Riksdagen uttalade nämligen i sin skrivelse nr 375 i denna fråga bland annat, att det syntes riksdagen ofrånkomligt, att strävan att förbättra lantarbetarnas levnadsvillkor måste förknippas med åtgärder till hela jordbruksnäringens höjande till större räntabilitet. Och riksdagen hemställde för den skull om utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge samt angående de åtgärder, som kunde och borde vidtagas i syfte att höja jordbrukets ekonomiska bärkraft därhän, att förutsättningar skapades för att jordbrukets arbetare måtte komma i åtnjutande av förbättrade levnadsvillkor. Den utredningskommitté, som i anledning av denna Utskottet.

riksdagens skrivelse tillsattes jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juli 1928, den s. k. jordbruksutredningen, har därför hittills huvudsakligast haft sin uppmärksamhet riktad på åtgärder till främjande av jordbruksnäringen, medan den mera socialt betonade frågan om lantarbetarnas levnadsvillkor hittills icke hunnit bli föremål för närmare prövning. Emellertid har jordbruksutredningen icke därför förbisett denna sistnämnda fråga, utan uppdragit åt särskild sakkunnig att utreda frågan, och kommittén anmäler i årets riksdagsberättelse, att den utredning, som sålunda tidigare påbörjats, fortsatts och torde kunna väntas bliva slutförd under förra delen av år 1932. Utskottet har härom vidare inhämtat den upplysningen, att utredningen omfattar såväl ekonomiska som sociala frågor rörande lantarbetarna. Det torde vidare böra påpekas, att utredning jämväl pågår rörande åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden och därmed sammanhängande ämnen. Även denna utredning synes kunna komma att beröra åtgärder, som bliva ämnade att förbättra lantarbetarnas sociala ställning. I den mån lantarbetarna kunna hjälpas genom deras övergång till självständiga brukare eller arrendatorer, synes slutligen den s. k. sociala jordutredningen komma att lämna bidrag till lösningen av denna ekonomiskt-sociala lantarbetarfråga.

Sammanfattningsvis finner sig utskottet sålunda kunna konstatera, att den i motionen berörda utredningen rörande lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning samt om möjligheterna till åtgärder för dess förbättrande pågår på flera håll. Då så är förhållandet och då utskottet anser lämpligt, att dessa utredningars resultat avvaktas, innan framställning ånyo göres i frågan till Kungl. Maj:t, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 april 1932.

På utskottets vägnar:

ELOF LINDBERG.

Närvarande: herrar *Lindberg, Sandberg, Nordkvist, Waldem, Ahl, Svensson* i Högsjöhult, *Olsson* i Österbo, *Ericsson* i Sörsjön, *Wittberg* och *Näslund*.